

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

„Tričetrt na dvanajst“.

Odlični prvoboritelj za zблиžanje evropskih držav in za uresničitev organizirane vseevropske vzajemnosti grof Coudenhove-Kalergi je knjigi, ki razpravlja o vseevropski zamisli, priložil zemi-jevid vse Evrope. Meje posameznih držav so po-nazorjene kot visoki zidovi, ki obdajajo posamez-ne države. Ob tej nazorni sliki zamore bralec ob nekoliki poglobitvi zaslutiti prave vzroke strašne gospodarske mizerije evropskih narodov. Da-našnja Evropa je podobna mali vasici, katere so-se-dje žive v neslogi in razprtiji. Zdražbarstvo in pravadarije grenijo vaško življenje, temelji lepih domačij se majojo. Življenje je že tako, da tirja od ljudi medsebojno povezanost in zaupanje, sicer se nujno spreminja v životarjenje in hiranje. O tem pričajo propadajoče vasice vsepovsod na svetu, to dokazuje Evropa, v kateri so ogrožena ne samo več narodna gospodarstva, marveč celo že poedine eksistence družin in posameznikov v narodih.

Da ostanemo pri primeru male vasice: pot v novo dobrobit je v zopetnem zблиžanju in spo-razumu najprej nekaterih, si bolj sorodnih in bolj navezanih sosedov. Čim večje je število teh sosedov, tem bližja je uresničitev nove vaše vzajemnosti in z njo podlage za novo blaginjo. To je vsebina najnovejših dogodkov v srednji Evropi. Zidovi, ki devetindvajsetkrat dvojijo in ločijo evropsko družinico 300 milijonov ljudi, se začenjajo vsaj na enem koncu majati. Srečno zamisel prijateljstva Jugoslavije, Čehoslovaške in Rumunije na eni in pri-jateljstva med Avstrijo, Italijo in Ogrsko na drugi strani nasleduje še srečnejša zamisel medseboj-nega zблиžanja vseh teh držav. Seve smo šele ob prvih začetkih novega razvoja. Pa življenje bo tudi naprej iztirjalo svojo pravico z neprilikami in nevšečnostmi — in življenje ima vedno prav.

Morda največja zapreka srednjeevropskega zблиžanja je bila doslej in je še vedno ostala v bo-jazni pred obnovo stare avstro-ogrske monar-hije, ki jo mnogi slutijo za novim razvojem. Rod, ki je doživljal leta monarhije, užival njene krivice in dobrote, je še merodajen za usodo posameznih držav. Zgolj človeško že je razumljiva njegova želja, naj bi se časi rovarjenja in izigravanja na-rodov ob Donavi — to je zadnja zgodovina šest-stoletne monarhije — ne vrnili več. Dinastija Habsburžanov je bila pred petnajstletjem presla-botna, da bi jih odpravila. Kako naj bi jih mojstri-la sedaj, ko narodi nekdanje monarhije že živijo svobodo in jo imenujejo najdragocenejšo pridobi-tev svetovne vojne? Naravno je, da je mlajšemu rodu monarhija že pozabljena zgodovina, ki se zanj ne vrača nikdar. Zanj je svoboda in enako-pravnost narodov-sosedov samoobsebi umeven predpogoj vsakega prijateljstva.

Sreča sedanjega položaja ob Donavi je, da sre-čava usodni trenutek ob krmilu posameznih držav može, ki so visoko vzvišeni nad vsemi restavra-cijskimi ali revizionističnimi težnjami, s katerimi se igrajo nekdanji hofrati ali nespravljeni šovinisti v kakem življenskem zakotju. „Gospodarska vza-jemnost držav-sosedinj v Podonavju je en pred-pogoj ozdravljenja Evrope. Ta cilj dosežemo stopnjama potom gospodarskega zблиževanja in sporazuma podonavskih držav, pri čemer ne sme-jo politični momenti igrati nobene vloge,“ tako je med drugim izjavil kancler Schuschnigg v svojem velikem govoru v Pragi. „V ospredju reševanja srednjeevropskega vprašanja mora stati zблиžanje držav Male antante in rimskega bloka. Poedine skupine so slabotne, vzajemno sodelovanje vseh pa ustvarja iz srednje Evrope faktor, s katerim morajo računati tudi velesile,“ tako se glasi iz-java čehoslovaškega ministrskega predsednika Hodže tik po praškem govoru kanclerja Schuschnigga.

Mnenje vodilnih krogov v Jugoslaviji tolmačijo vladni listi v prav istem smislu, ko po-ročajo o srečni roki čehoslovaškega Hodže, da je spretno ujel najvažnejši trenutek vsega Podona-vja.

Ob teh izjavah povdarimo še drugo kanclerjevo besedo v Pragi: „Predpogoj gospodarskega o-zdravljenja je medsebojno zaupanje.“ Beseda o potrebi zaupanja se nam zdi nova v slovarju ve-likega življenja in se prijetno razlikuje od dose-danje: dam, da daš! V njej vidimo ključ do reše-vanja vseh mednarodnih vprašanj. Ta lepa misel zaupanja gre v bistvo krščanske duše, se odraža v medsebojnem kulturnem življenju narodov in v pravem vrednotenju narodnih kultur ter prihaja v gospodarskem in političnem do svoje polne velja-

ve. Srednja Evropa gre, hvala Bogu, v tem novem pravcu. Sicer bi Dunajčani nedavno ne bili tako navdušeno ploskali češki „Prodani nevesti“ ter se odkrito divili umetninam jugoslovanskega mojstra Meštroviča. Sicer bi prebivalci zlate Prage ob prireditvi Mozartovega „Fidelio“ ne bili tako toplo oduševljeni ob spominu na velikega avstrijskega genija. Sicer bi Avstrija ne bila sprevidela, da so narodne manjšine za državo lahko tudi ve-lika dobrota.

Po svojih manjšinah bo Avstrija most med na-rodni. To njene manjšine vedo in tudi vedo, da s svojim dobrim delom ne varujejo samo lastne kul-ture, marveč ščitijo hkrati interes svoje države ter tako sodelujejo na ozdravljenju vseh narodov ob sinji Donavi.

Na odru, ki se imenuje svet.

Italija upa in se boji. Še vedno se v Italiji na-dejajo, da bodo velesile pristale na italijanski za-vojevalni načrt v Afriki. Ob vsej, ne docela brez-izgledni nadi pa se pojavlja bojazen, da so vele-sile odločene streti Mussolinija in njegov fašizem. V vodilnem italijanskem listu je izšel članek, ki ga pripisujejo Mussoliniju. Članek opozarja na resnost mednarodnega položaja in na možnost nove vojne. Italija vojne ne želi, pravi naprej, če pa se sankcije še poostrijo in izvede prepoved uvoza petroleja v Italijo, mora Italija odklanjati vsako odgovornost. V vojni bi se Italija branila do zadnjega diha in se borila z nohtmi in zobmi.

Pri tem računa Italija na Nemčijo. Nemčija misli na kolonije. Baj je pripravila Hitler ljudsko glasovanje o tem, ali nemško ljudstvo želi kolo-nije nazaj. Abesinska vojna je nemške želje po kolonijah podkrepila. V Rimu poznajo nemške težnje in z njimi seve računajo. Na prijateljstvo z Nemčijo, ki naj bi se rodilo iz istih teženj, stavlja Italija velike nade. Račun je pravilen, ker bi zma-ga Italije zrušila Zvezo narodov, ki upravlja nek-danje nemške kolonije in odločno nasprotuje ita-lijanskim načrtom v Afriki.

Nemčija pa je previdna. Očividno se je v zad-njem času priučila spretnейše diplomacije. Medtem ko Goering smelo in kratkovidno izjavlja, da bi bilo prijateljstvo Nemčije z Italijo in Poljsko naj-naravnejše, popravlja zunanji nemški minister Neurath, da Nemčija nikakor ne bo izkoristila mednarodnega položaja in bo ostala nevtralna. Hitler je doslej o zunanji politiki Nemčije molčal. Pač pa je zbudila veliko pozornost vest, da je Nemčija že v januarju sklenila z Japonsko prija-teljsko pogodbo, naperjeno proti sovjetski Rusiji.

Francija in srednja Evropa. Ugledni francoski list „Temps“ je nedavno priobčil uvodnik, v ka-terem navaja, da se pripravlja zveza evropskih držav, ki bo skrbela za splošni mir in varnost. Zato je v srednji Evropi potrebna močna Mala antanta in samostojna Avstrija. Drug francoski list napoveduje, da pride v Podonavju slejkoprej do podonavskega bloka, ki ga bodo tvorile drža-ve Avstrija, Jugoslavija, Ogrska, Rumunija, Čeho-slovaška.

Avstrija in Jugoslavija. Zunanji minister Berger-Waldenegg je dal zastopniku beograjskega lista „Vreme“ sledečo izjavo o odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo: Avstrija zasleduje realno-politično linijo. Glavni cilj avstrijske politike je, da ohrani iskrene in nemotene stike z vsemi svojimi so-sedi, predvsem z Jugoslavijo, ki je z Avstrijo po-vezana po starih kulturnih in gospodarskih ve-

London — sedež drugega tabora. Menda na an-gleških tleh še ni bilo nikdar tolike živahnosti med diplomati, ko v dneh kraljevega pogreba, katerega so se udeležili številni kralji in držav-niki evropskih in izvenevropskih narodov. Kralj Edvard in zunanji minister sta bila skozi tri dni neprestano oblegana in sta tudi s svoje strani po-setila visoke goste. Največjo pozornost je vzbudi-l sprejem sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova pri kralju Edvardu. Kralj je med dru-gimi sprejel vicekanclerja naše države kneza Štarhemberga, ki je po nekih vesteh obiskal tudi jugoslovanskega princa-regenta Pavla. — Ves svet stika glave, kaj se je v Londonu govorilo. Dobri poznavalci mednarodnega položaja pravijo, da se pripravlja pod vodstvom Angležev močan evropski blok, ki bi ga tvorile poleg Anglije pred-vsem Francija in Rusija, katerim bi se pridružile tudi številne manjše države. Ta nova skupina evropskih držav naj bi vzela vajeti evropske po-litike trdno v svoje roke, če treba tudi proti volji Italije in Nemčije. Kajti na vzhodu se pripravljajo dogodki, ki jih bo zamogla mojstriti samo še roka močne, združene Evrope. Japonski zavojevalni načrti nevarno ogrožajo predvsem angleški kapi-tal in vpliv na vzhodu. Japonci hitijo v zadnjem času s svojimi pripravami, da se zarijejo še glob-lje v azijsko celino in da odbijejo udarec, ki naj jih potisne nazaj na zeleni otok.

Odmevi v Podonavju. Dogodki in načrti na svetovnem odru seve ne ostajajo brez vpliva tudi na položaj in razvoj v Podonavju. Občudo-vati moramo dalekovidnost kanclerja naše drža-ve, ki hoče nedvomno preprečiti, da bi Podonavje spet postalo pozorišče boja med evropskimi vele-silami.

zehl. Med Jugoslavijo in Avstrijo ni nerešenih vprašanj. Tako sta obe državi naravnost pokli-cani, da uspešno sodelujeta v osrčju Evrope.

Zadnja pot kralja Jurija. London še ni videl to-like množice, ko na pogrebni dan umrlega kralja. Nad 4 milijone ljudi iz vseh krajev britanskega imperija in od drugod je spremilo vladarja na zadnji njegovi poti. Nad milijon ljudi je romalo mimo mrtvaškega odra. Zadnjo noč opolnoči so prevzeli častno stražo mladi kralj in kraljevi prin-ci. V torek 28. jan. se je nato pomikal skozi lon-donske ulice žalni sprevoz. Krsto so položili na topovsko lafeto, nanjo položili preprost križ belih in črnih rož, lafeto je vleklo 120 mornarjev, njej je sledila kraljeva rodbina, za njo šest evropskih kraljev, 9 prestolonaslednikov in 30 princev in še dolga vrsta visokih dostojanstvenikov tujih držav. No kolodvoru, ki je bil ves zavrt v črnino, so

krsto dvignili v poseben voz. Ob progi od Londona do Windsorja, kjer se nahaja grobnica angleških kraljev, je klečalo tisoče in tisoče ljudi, ki so pričakovali vlak s telesnimi ostanki kralja. V dvorni cerkvi so se vršili zadnji cerkveni obredi, nakar so krsto položili v grobnico. V trenutku, ko so jo polagali, je v vsem imperiju zavladal dve-minutni molk. Žalne svečanosti so se vršile po vseh velikih mestih.

Triletnica narodnega socializma v Nemčiji. Koncem januarja so v vsej Nemčiji svečano proslavili tretjo obletnico hitlerjanskega režima. Posebne svečanosti so se vršile v Monakovem, kjer se je hitlerizem začel, in v Nemčiji, kjer jim je prisostvoval tudi kancler Hitler. Poleg kanclerja je imel glavni govor Goebbels, ki je povdarjal, da je dal Hitler predvojnemu nemškemu cesarstvu nov smisel in novo obliko. V sedanji Nemčiji ni ne strank ne razredov, ves narod preveva zavest skupnosti. Hitlerjansko delo je tako velikansko, da nihče ne more misliti, da bi ga bili mogli izvršiti že v treh letih. Nadaljevali ga bodo še pozni rodovi. Kancler je v svojem govoru podčrtal miroljubnost Nemčije, obenem pa izjavil, da se motijo vsi, ki si domišljajo, da se bo moglo postopati z Nemčijo kot s sužnjo. Režim sme s ponosom gledati v preteklost in z zavestjo zmage v bodočnost.

Volitve v Grčiji so se vršile predzadnjo nedeljo. Potekle so mirno, zmagale so vse ali nobena stranka. Stari politik Venizelos, ki je stal v ozadju zadnje meščanske vojne, je svoji stranki priporil od 300 poslanskih mest 127, ostale mandate si delijo ljudska stranka in stranka bivšega diktatorja Grške generala Kondylisa. Imenovana bo bržkone vlada, sestojeca iz zastopnikov vseh navedenih strank. Medtem je došlo poročilo, da je nenadoma umrl general Kondylis. Njegova smrt ne ostane brez vseh posledic.

Pismo v februarju.

Posledice, slične onim v Italiji v srednjem veku, katere smo v zadnjem pismu omenili, se kažejo že sedaj, ne toliko na deželi kot v velikih mestih. Mesta rastejo samo ob priseljevanju z dežele in če bi to priseljevanje izostalo, bi po večini že izumrli. Že sedaj se v mestih dogaja, da zapirajo posamezne šolske razrede ali jih krčijo. Črez nekaj let se bo ta pojav pokazal tudi na deželi, o čemer jasno pričajo krstne knjige. Tedaj se bodo tudi na deželi šole praznile, trirazredne se bodo spreminjale v dvorazrednice in te v enorazrednice.

Neverjetno se zdi, a je dokazano, da vpliva pomanjkanje otrok usodepolno tudi na narodno gospodarstvo. Ne banke, ceste, železnice ali tujski promet poživljajo narodno gospodarstvo.

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(67. nadaljevanje.)

„Kdaj? — Kdaj?“

Sanjarijam, porojenim iz nemirnega srca, iz zgodaj razvite domišljije, so pomagale knjige. Znašal jih je skupaj od vseh strani, od župnika in od starega učitelja in od Ivana; Florijan si jih je moral izposojevati v trgu in jih prinašati. In posedal je za hišo kje, pod vrbami ob potoku, na mejah njiv med žitom in se je pogrezal v branje. In sanjarijo je srce, hrepenela je duša.

„Študirat naj gre!“ — je odločil navsezadnje župnik.

Kakor bi se odprlo nebo pred njo, se je zavzela mati.

„Študirat? Berač?“

„Poskrbimo zanj! Izučili so se še revnejši!“

Kdor je slišal, je stresel z glavo in se je namehnil.

„Kako pa? S čem pa?“

„A za dom tudi ni. V veke tiči v knjigah... In župnik se je zavzel zanj...“

„A tako. Potem žel!“

In izginil je dvomeč smehljal. Vedeli so: moč je v župniku. Kar prične, dovrši.

Kako se je razširilo srce fantu, kako mu je bilo sladokosti in sreče polno, ko je slišal prvič odločni sklep: „V šole greš!“ — Že je videlo oko tujino, vso lepo in svetlo; že je zrl pred seboj veselo belo pot, z jasnim solncem preplavljeno, od sreče blagoslovljeno.

marveč delo in za to je treba ljudi, a mladih ljudi je vedno manj. Ljudje rabijo obleko. živež, stanovanja itd. Čim večje je število članov v družini, toliko več se porabi in pokupi. Čim manj je otrok v družini, toliko manj proda trgovec, čevljar, krojač i. dr., toliko manj se zida družinskih domov.

Hudo zlo so dandanes zelo razširjeni divji zakoni. Svoj čas se je nad takim življenjem spotikala vsa okolica, cela fara. A dandanes je to nekaj navadnega, samoobsebi umevnega. Včasih so ljudje vedeli in čutili, kaj je prav in kaj ni prav, a dandanašnje naziranje je vse pojme preobrnilo in postavilo na glavo, da se smatra za dobro, kar je slabo, za nedolžno, kar je v resnici škodljivo in nevarno; z eno besedo: opravičuje se vse, kar se pri najboljši volji ne da opravičiti. In najhujše je to, da je javno mnenje popolnoma pod vplivom današnjih razmer. Mnogi sploh ne mislijo na to, da bi medsebojne razmere uredili potom krščanskega zakona, drugi zopet odlašajo na poznejše čase, imajo vsemogoče izgovore, češ, da ni denarja za svatbo, za novo obleko itd., ko vendar vseh teh nepotrebnih izdatkov ni treba in se lahko poročijo popolnoma na tihem. Izkušnja kaže, da čim dalje odlašajo s poroko, toliko težje se pripravijo do odločilnega koraka. Nekateri pa o poroki sploh ničesar nočejo slišati! Je rekel en tak: „Če se poročim, potem jo moram obdržati, drugače pa jo lahko zapodim in si privzamem drugo, ki ima 20 milijonov.“ Tako more govoriti samo sebičnež brez vesti, kateremu je ženska vse prej ko človeško bitje. Tako ravnanje je grdo in podlo in žena v takih razmerah deli usodo nekdanje sužnje.

Mlada, lena dekleta ne marajo iti služiti, ne delajo rada. Pa se obesijo kakemu zanikernežu na vrat ter živijo z njim v divjem zakonu, akoravno je jesti komaj za enkratno dnevno kosilce. Če se potem sliši o kaki pomožni akciji, so seve prvi zraven. Mnogi inozemci iz raznih vzrokov ne dobijo iz domovine dovoljenja za ženitev, pa živijo neporočeni. Tako se v deželi množi število nezakonskih otrok, katere morajo rediti občine.

Temu nenravnemu stanju bi se moralo odpo-moči samo s silo. Postopanje spodnjekoroške firme, ki je dala svojim nastavljenecem na izbiro, ali se poročijo ali zapustijo službo, je razumljivo in opravičljivo. S samimi npravnimi pridigami se ne da dosti napraviti. To jasno pove tudi okrožnica sv. očeta: Ne zadostuje, da država samo za to skrbi, da imajo zakonski in družine za jesti, temveč mora tudi skrbeti, da zakon varujejo tozadevne postave. Blaginja države in časna sreča obstojijo na npravnem redu. Država obstoji iz družin. Če ne varuje zakona in družine, če se vsled npravne razbrzdanosti majejo temelji države, potem je pri kraju z varnim in trajnim blagostanjem ljudstva... Zato morajo pomagati državne po-

A glej, kaj mu je postajalo srce tem težje, čim bliže je prihajal slovesa in ločitve dan? Postopal je zamišljen po cesti, po polju, po gozdih. Prihajala je preteklost, kratka leta pred tem enajstim letom. Vstajali so spomini vsepovsod ob samotnih potih in so se mu pridruževali in so mu govorili lepe besede... „Ali pomniš še to, Gabriel? Ali pomniš ono?... Lepo je bilo, tako krasno! Bog ve, ali bo v tujini tako...?“

Vedno: ali bo, ali bo? — A saj je videl v sanjah, v nočnih in v dnevnih, ko je sanjal z bedečimi očmi, kako krasna, kako vesela, od Boga obilno blagoslovljena je tujina... In vendar: ali bo tako, kakor je bilo doma?

In v koči sami je bilo vse nekako drugačno, nemirno. Teža je ležala na srcih vsem, breme, ki je stiskalo, beseda, ki je pekla, a je ni upal izgovoriti nihče več: „Ne hodi, Gabriel!“

Le Florijanu je potožil mali svoje boli nekaj dni pred odhodom, a še temu le boječ, z napol nezaupnimi, slabobarvnimi besedami. Molče je razmišljal sel nekaj časa, a konečno je odločil.

„Nisi prvi, Gabriel. In zdaj ni več časa za omahovanje! In ne izgubiš se v tujini, če nočeš sam. Dom bo skrbel za te, skrbi tudi ti in ne pozabi njega.“

„Mora biti tako!“ — se je tolažil, ko ga je pokrižala septemberskega jutra plakajoča mati, in je podajal roko jokajočima bratoma in sesticam; še Zofka, najstarejša, je prišla prejšnji-večer domov, da se poslovijo od bratca. — „Vse bo še dobro, le poguma je treba...“

Morda je slutilo srce v tistem žalostnem trenutku, morda ne, kako malo sreče mu da tujina, ki je hrepenel nekaj v njo s takim nemirom. In ko bo stal visoko ob cilju in bo govoril tisočerim

stave in kaznovati tiste, ki storijo to, kar je po božjih in cerkvenih postavah prepovedano.

Pisca mesečnih pisem včasih opraviči dovedejo v okolico nekega industrijskega kraja. Pred nekaj leti je ondi kupil tovarniški delavec ob cesti kos sveta, ga ogradil in si postavil borno barako za prvo stanovanje. Imel pa je trdno, železno voljo, da si postavi lasten dom. Varčeval je in štedil, gledal na vsak groš, stradal zraven, poleg dela v tovarni je zjutraj in zvečer pripravljaj vse potrebno za zidavo. Kopal in presipal je pesek, z ročnim vozičkom vlačil opeko, cement i. dr. Na ramah je nosil tramovje, deske in železnino. Počasi, silno počasi je lezla stavba iz zemlje, vsako leto nekoliko in po šestih letih stoji hišica gotova — kamen do kamna palača, zrno do zrna pogača. Po dolgih letih stoji na tistem mestu ljub domek, lastniku tem ljubši, ker ga je stal toliko truda in premagovanja. Ta delavec-gospodar pač najbolj občuti resničnost reka: Ljubo doma, kdor ga ima!

K. f.

DOMAČE NOVICE

Pred sto leti.

Tako tople in mokre zime, kakor jo imamo letos, še ne pomnijo niti najstarejši naši ljudje. Naše tako mило Baško jezero naprimer je sicer zamrznilo že v vsakem adventnem času. Vso zimo so vozili s sanmi čez to jezero, drsali so se po njem in krog in krog so bila ledena kegljišča, na katerih so obstreljevali „golobčke“. To zimo pa se ne sveti na jezeru noben led, le mračne megle se leno vlačijo po njem.

Kaj je bilo pred sto leti? Leta 1833 in 1834 je bila v poletju grozna suša, tako da so usahnilo vsi potoki. Lahko si šel peš čez Dravo. Krka sploh ni več pritekla do Celovca. Orati in sejati niso mogli. Živina ni imela paše. Ljudi nič več kruha. Mnogo jih je umrlo gladi. Njive in vrtovi so bili brez zelenjave. Le osec, ki ima korenine globoko v zemlji, je zelenel še tuintam v senci kakega visokega plota. Najhujše so čutili splošno lakoto v Rožu, okrog Celovca in v Podjuni. Tuintam so našli na poti ali pri delu oslabele. Skopal si je ovsečeve korenine iz suhe zemlje, da bi imel kaj jesti. Pa oslabljen žledec ni mogel več prenesti grenkih in trdih korenin.

Vlada tudi ni mogla pomagati z žitom, ker je bila grozna suša po vsej tedaj še veliki Avstriji. Železnic še ni bilo, da bi mogle pripeljati živeža iz daljnih krajev. Iz Spodnjega Roža so tedaj kmetje vozili čez Ljubelj v Trst, kamor so morale priti ladje z žitom iz Egipta in Amerike. A minula sta že dva tedna, odkar so vozniki odšli in še vedno jih ni bilo z žitom nazaj. Lačno ljudstvo je tekalo v trumah na vrh Ljubelja gledat in čakati, kdaj pripeljejo tako potrebni živež. Šele

in tisočerim z mehko, tolažečo besedo, se bodo čudili mnogi: „Kako malo ve povedati o lastni sreči...“ In čudili se bodo, kaj da sanjari še v poznih dneh toliko o domovini, zakaj da mu hrepeni srce še v dneh moške moči vedno nazaj v domačo dolino, v pokojno samotno selo, v solnčne dneve detinske... Ker ne bodo vedeli, kako samotni stoji v življenju, v tujini...

Za Gabrielom so šli Rudolf, Tinče in Marijana. Pri materi je ostala navsezadnje le Rezka, najmlajša. Šli so, in odhod vsakega je naložil novo težo na srce materino, nove skrbi, nov moreč strah.

„Ali mi jih ne pogubi in ne umori tujina? Zlobna je, hudobna... O Bog, o Marija, Mati sedem žalosti, pomagajta, varujta jih...“

Ob oltarju Matere sedem žalosti, kjer je preklečala dolga, težka leta kovačica, je bil zdaj prostor vdovin, matere, trepetajoče dan za dnevom za drage, ljubljene, nevarni tujini izročene.

„...Potrpi, Ivan, in upaj! Glej, trpim tudi jaz, a — upam...“

Ivan se je zamislil v pismo in v pisavo, enakomerno, mirno in nežno. Gledal je pred seboj mehko, malo roko, piščo počasi, s premislekom in z veliko ljubeznijo. Ker resnično, slednja besedica mu je dihala naproti vdanost in ljubezen. In mehko mu je postajalo pri srcu in gorko.

„Pozdravljam Te iz srca... Čakaj, ker glej, čakam tudi jaz. Vse bo še dobro... Pozdravljen najsrčneje...“

„Pozdravljena tudi Ti, Vilma, blaga, čista, iz srca ljubljena.“

(Dalje sledi.)

čez osem novih dni so se vrnili in za nekaj tednov je bilo kruha v deželi.

In sedaj čez sto let? Naj se ne uresničijo prorokovanja, ki jih čujemo od tukaj in tam! Pa tudi ne pozabimo prošnje v Očenašu: Daj nam danes naš vsakdanji kruh! Mh.

Z. Zile. Lokalni patrijotje smo in kot take nas poznajo. Že od nekdaj igramo v jugozahodnem kosu naše dežele v vseh pogledih posebno vlogo. Gospodarsko smo navezani na beljaški trg in še na trgovino z Italijo, ki pa je docela zastala. Družabno se zadovoljimo s svojimi letnimi žegni in še drugimi krajevnimi prireditvami. V Celovec zaidemo le po nujnih, zelo nujnih opravkih, najrajši zaradi kakih intervencij in sličnega. Tako tudi narodno le bolj spimo. Smo kar zadovoljni, da nas mnogi primerjajo z v trnju spečo kraljično, ki pričakuje kraljevskega ženina. Skrivaj zase upamo, da pride med nas kot apostol nekdo, ki nas tesneje poveže z vami po Rožu in Podjuni. Podjunčani, kako bi bilo z vašim kraljem Matjažem. Pa ga vzbudite že enkrat!

Velikovška okolica. Dvakrat že smo vam v zadnjih številkah kratko poročali o križih in težavah naših krajev. Menda so ti enaki povsod in ne bi jih pisali, da nas imena naših krajev objavljena v našem listu ne bi veselila. Danes vam zaupamo v par besedah drugo, česar morda ne občutite tako trdo kot mi. Naša okolica je pozorišče, na katerem nastopajo še vedno stari ljudje, ki jih odlikuje nestrpnost napram vsemu, kar je slovensko. Mnogi iz naših vrst so se velikanskemu marširaju nasilju že uklonili in samo še molče, čisto celo že nezavestno trpijo. Z njimi še mi potrpežljivo čakamo na čudež, ki naj se nekoč zgodi v naši deželi. Mi namreč le težko verujemo, da se bodo naši Nemci kedaj priučili pravičnosti napram slovenskim sosedom. In še težje verujemo, da bodo one, ki so si jih že suženjsko vzgojili, kedaj bodrili, naj so dobri sinovi svojega naroda in naj spoštujejo materno besedo.

Zapiski iz leta 1935. (Sv. Lenart v Ljubelju.) Tiho je sedaj ob naši cesti, ki veže dve državi. Le skozi štiri poletne mesece se podijo po njej avtomobili, večidel se vozijo letoviščarji iz Češke in Nemčije na jugoslovansko morje. Pa tudi angleške, francoske, italijanske in celo abesinske avtije smo videli. Zima pa je tako tiha in mirna, naši vozniki nemoteno spravljajo les, ki ne vrže več dobička. In kakšen promet je bil po ljubeljski cesti še pred 30 leti, vsi smo pozimi in poleti živeli od nje. Sedaj še cestarji razum enega niso več domačini. To vse se pozna na cesti in pri mošnji. Železnica je podkopala našo cesto, sedaj pa z njo vred deli isto žalostno usodo. Saj prevaža skoro edino le šolarje po znižani ceni. Tako se na svetu vse spreobrača in spreminja. Le življenje si ostane kolikortoliko zvesto: ljudje se rodijo, ženijo, ženejo za kruhom in dobičkom, na posled obnemorejo in umrjejo. Tako je bilo pri nas tudi v minullem letu. V novo življenje so se vzbudili štirje otroci. Zemljskemu življenju sta dala slovo dva starčka. Spomladi je umrl Jurij Kolmprat, p. d. Plaznik, in jeseni je legel v grob Ovričev Florijan. Naj počivata v miru božjem! Na veseli svatbi smo bili le enkrat, preskrbel nam jo je Ljubeljnjakov Miha. Gospod nadučitelj Mairitsch pa je svojo mlado gospo pripeljal od Oštincev v Grabštanju. Sedaj Sv. Lenart varuje 198 duš. Naj bi bili srečni, veseli, zdravi vsi!

Ljudsko gibanje na Brnci. Slučajno sem bral, da je imela fara Ebene Reichenau, ki šteje 500 duš, lani 16 porodov, in fara Škocijan, ki ima okoli 1400 duš, 35 porodov. Brnška fara šteje nad 1000 duš in je imela v minullem letu 12 krstov in 12 pogrebov. V zadnjih treh letih je bilo na Brnci rojenih 37, umrlo jih je v istem času tudi 37. Po statistiki zadnjih treh let pride na tisoč Dunajčanov 17 porodov, za Brnco samo 12! Če pogledamo po državah, pride v Jugoslaviji na tisoč prebivalcev 13 krstov več ko pogrebov, v Italiji 10, v Nemčiji in Ogrski 7, na Češkem 5, v Švici 4, v Avstriji 1 — na Brnci pa nobeden. Zanimivo bi bilo, če bi se oglasila sedaj tista fara, ki Brnco v tem pogledu še prekaša. Drugače obdržimo mi rekord.

Ljudsko gibanje in še kaj (Šteben v Podjuni.) V preteklem letu je bilo pri nas rojenih 8 otrok, vsi zakonski, pri malem številu (320) otrok primeren odstotek. Umrlo je 9 ljudi, 7 odrastlih in 2 otroka. Poročen je bil samo en par. — Naša vas leži ob deželni cesti. Zato imamo beračev, da nas je strah. Večinoma so Nemci. Župnikov pes, ki je na verigi, oblaja vsakega tujca, ki pride v župnišče. To pomeni, da laja ves dan. To je visok davek.

Govorilo se je, da za ljudi, ki so dela zmožni in le volje nimajo do dela, napravijo prisilne tabore, kakor je to že uvedeno na Zgornjem Avstrijskem. Baje se je tam ta ustanova dobro obnesla. Zakaj se iste ustanove ne upeljejo v drugih zveznih deželah? Med berači je mnogo študiranih mladih ljudi, ki so najbolj pomilovanja vredni. Če bi se vprašanje dvojnih in trojnih zaslužkarjev uredilo energično, bi marsikateri od njih prišel do kruha. „Pošteno živeti in druge tudi pustiti, da zamorejo pošteno živeti,“ in kmalu bi se predelal obraz zemlje v tej sicer solzni dolini.

Gorenče. Leta 1934 je razsajala v našem kraju difterija. Omenjenega leta je umrlo pri nas devet otrok in pet odrastlih. Gotovo se da difterija v večini slučajev ozdraviti, če pride pravočasno zdravniška pomoč. A ta je draga in tako se kliče zdravnik šele v skrajni sili. Tedaj pa je prečesto prepozno. Lani smo imeli 17 pogrebov, deset je umrlo odraščanih in 7 otrok. V petih slučajih so bile vzrok pljučne bolezni, tuberkuloza. Na Silvestrovo pa se je v Gorenčah pripetila velika nesreča. Bukev je padla na tri drvarje, eden je bil pri priči mrtev. To je bil Miha Pepelnik, rojen v župniji Stari trg pri Slovenjgradcu, bil je oženjen in zapuščal ženo ter dva otroka. Drugi je umrl na poškodbah ob operaciji v celovski bolnici. To je bil Anton Rovar iz Podkrajja na Notranjskem. Priselil se je na Koroško že pred vojsko. Zapuščal ženo in devet otrok, od katerih dva še hodita v šolo. Prepeljali so ga iz Celovca in je bil pokopan na Rudi. Tretji ponesrečenec Anton Malajšek ima zlomljeno roko in se zdravi v Celovcu. Z zlomljeno roko je prišel z gore napovedovati nesrečo. Naj pokojni počivajo v miru!

Bilčovs. (Visoka starost.) Dne 24. m. m. je v vasi Novo selo preminula v Gospodu preužitkarica Apolonija Kornprat. Imenovana je bila rojena leta 1842 in je torej dosegla starosti 95 let. Grenka in vesela leta je doživljala v dolgi vrsti, vedno pa je ostala čvrsta in vedra do konca življenja. Rada je pripovedovala iz davnih dni. Odlikovala je rajno močna volja, značajnost in dobra narodna zavest. Vse svoje dni ni mogla razumeti, kako bi pameten človek mogel zavreči svoj materni jezik. Dokler je še mogla, je šla ponosno in storila svojo dolžnost tudi na volišču. Sedaj počiva v božji njivi v Kotmari vasi. Naj ji je domača zemlja lahka, njeni duši pa večni mir!

Ostale novice. S 1. februarjem je vpeljana za vpogled zemljiških knjig in trgovinskih registrov pristojbina 50 g. — Pravni minister je podražil rubežni, ki jih izvede sodnija na zahtevo zasebnikov. Za vrednost od 50 do 10.000 šil. je plačati v kolekih eden do pet šilingov, nad 10.000 šilingov kolek 5 šilingov. — Na Dunaju so pocenili kruh za 4 groše pri hlebu. — Zilska cesta je od Vrat do Kötschach za vozove s tovari nad 1 tona in za avtomobile s težo nad 2½ tone zaprta. — Dež. glavar je minuli četrtek dekoriral med drugimi okrajne glavarje v Celovcu, Beljaku in Špitalu. — Minuli četrtek se je vršilo v celovških Musiksale sijajno obiskano zborovanje kat. akcije. Na zborovanju sta govorila knezoškof dr. Heffer in bivši minister Mataja. — Trgovinski minister je odklonil predlog, da se tudi za kolesa vpeljejo obvezne številke kot so predpisane za avtomobile. — V celovski usnjarski tovarni Knoch zaposleni skladiščnik Sternberger je svoje podjetje ogoljufal za 26.000 S. Liferantu loja židu Zeichnerju je zapisaval večje količine, kot jih je v resnici dobavljal. — Andrej Lučovnik iz Remšenika pri Žel. Kapli je bil pri tihotapljenju obstreljen. — 6letni Simon Truntschnig iz Landskrona je na poti v šolo izginil neznanokam. — „Landwirtschaftliche Mitteilungen“ bodo odslej izhajale kot priloga „Bauernbündlerju“.

NAŠA PROSVETA

Čuvajmo Mohorjeve!

Od ustanovitve družbe sv. Mohorja do danes smo sprejeli koroški Slovenci od nje že preko milijon dobrih knjig. Če bi bili te knjige shranjevali in skrbno čuvali, naše slovenske družine na Koroškem bi imele že lepe in bogate knjižnice. Ne samo, da takih knjižnic skoro več ne poznamo, postali smo žal tudi vse preveč brezbrizni napram naši najbolj važni domači kulturni ustanovi. Da je temu tako, pač najbolj dokazuje stalno padanje števila koroških Mohorjanov. Mi se vse premalo zavedamo pomena Mohorjevih knjig, pozabljamo, da sta ustanovila družbo sv. Mohorja dva goreča koroška rodoljuba, veliki naš buditelj

Einspieler in književnik Anton Janežič, na pobudo škofa Slomška. Že čut hvaležnosti napram tem našim brezmejno požrtvovalnim možem zahteva od nas, da posvetimo Mohorjevim knjigam zopet vso ljubezen našega srca. In ali niso one najboljše prijateljice kmečkega slovenskega ljudstva, ki mu ne samo lajšajo in krajšajo težke čase, ampak ga tudi smoterno dvigajo v pravi srčni in umski omiki? Po zaslugi Mohorjevih knjig predvsem je slovenski kmet postal prosvitljen in danes prednjači v kulturni stopnji pred mnogimi drugimi. Po njih so govorili in nam še govorijo naši najboljši pisatelji. Zato je skrajni čas, da se predramimo.

Ali si, dragi bralec, že Mohorjan? Ako ne, postani! Ali poznaš kogarkoli, ki še ni in bi lahko bil? Pridobi ga! S tem vršiš vrlo hvaležno delo za narodno dobrobit.

V Šmihelu pri Pliberku je imelo tamošnje prosvetno društvo predzadnjo nedeljo svoj občni zbor. Otvorili so ga vrli mladi tamburaši pod vodstvom g. Silana z živahno koračnico. Sledil je govor o prosvetnih vzorih in bojih. Poročila so prikazovala predvsem vzorno delovanje društvene knjižnice, pa tudi rastočo dobro voljo za ostalo prosvetno udejstvovanje. Novoizvoljeni odbor jamči, da prihaja sedaj v Šmihel bolj živo in disciplinirano prosvetno gibanje. Za prvo bo skrbel mladi predsednik s tovariši-odborniki, za drugo pa starešina g. Pečnik in g. duh. svetovalec. V okvirju društva se je že ustanovil zasebni slovenski tečaj za otroke, v pripravi je nadalje igra „Izgubljeni sin“, ki obeta po svoji sijajni zasnovi postati ne samo šmihelska, marveč celo podjunska posebnost.

V Svečah v Rožu se je vršil dne 26. jan. kot prvi v Rožu letni občni zbor društva „Kočne“. Prišli so stari in mladi, posebej je treba omeniti močno zastopstvo gospodinj ter fante pevce. Poročila odbornikov, katera je spremljal živahen pogovor, so dokazala, da se je „Kočna“ v minullem letu vsestransko in uspešno udeleževala na polju slovenske prosvete. Znaprej pa hoče svoje delo še poglobiti in podvojiti in njeni odborniki so najboljši poroki še lepše bodočnosti „Kočne“.

Sele. Občni zbor izobr. društva dne 19. jan. je bil izredno dobro obiskan. Pričakovani g. tajnik Prosvetne Zveze je bil žal zadržan, a je domači govornik Janko Ogris v lepo zasnovanem govoru orisal duha sedanjosti, društveni predsednik Simon Ogris pa je podal smernice društvenemu delovanju v bodočnosti in je spretno vodil zborovanje. Tajniško poročilo je bilo bolj, blagajniško manj povoljno, najbolj razveseljivo pa knjižničarsko. Knjižnica šteje nad 900 knjig in se leto za letom izpopolnjuje. Posluževalo se je je 117 brancev, ki so si izposodili 1573 knjig. — Pevski zbor se pridno giblje in dviga s svojimi nastopi društvene prireditve. — Navoizvoljeni odbor jamči, da se bo prosvetno delo ne le nadaljevalo, ampak še bolj razmahnilo.

Sele. V grenki krizi si mnogi žele vsaj par veselih ur. Tej želji hoče naše društvo ustreči na predpustni prireditvi, ki se vrši v nedeljo 16. febr. ob 2. pop. Na sporedu sta med drugim dve šaljivi igri „Pogodba“ in „Kofe in tobak“. Vabimo domačine in sosede, posebno Homeliše in Apače.

Hodiše. V nedeljo 16. t. m. priredi izobr. društvo ob pol dveh pop. v dvorani Jožefovega doma šaljivko s petjem „Čevljar baron“. Med odmori sodelujejo pevci.

GOSPODARSKI VESTNIK

Pomagajmo si sami!

Naslednje vrstice, ki jih nadaljujemo tudi še v prihodnjih dveh številkah, smo sprejeli od dobrega poznavalca naših gospodarskih razmer. Zato še posebej opozarjamo nanje naše gospodarje.

Op. ur.

Pod naslovom „Pomagajmo si sami!“ je izšel v našem listu nedavno članek, ki priporoča pažnjo predvsem naši živinoreji. To velja ne samo za gorske, marveč tudi za mnoge dolinske kmetije, kjer pečanje z žitarstvom ni več donosno. V splošnem napravljamo mnogo vrstnost kmetijskega obratovanja kmetije odporne proti gospodarski krizi, ker pri nestalnih cenah kmetijskih proizvodov ne vemo, za katere pridelke bomo dosegli najboljše tržne cene. Z mnogovrstnostjo

smo tudi od trga manj odvisni, ker si pridelamo vse sami in nam je treba manj dokupovati.

Jasno je, da mora prejkoslej ostati živinoreja hrbtenica, na katero se oslanja poljedelstvo. Kmet mora gledati bolj kot kedaj na to, da pridelava dosti dobre krme za svojo živino. Na ta način mladovo govedo hitro doraste, prikrajšamo si rejo za eno ali celo dve leti in tudi stroški za rejo se zmanjšajo. Kakovost živine bo tedaj boljša in torej tudi cena. Krava molze pri gobcu in ob zadostni in obilni krmi nam bo dajala dosti mleka. Nikakor ne glejmo več repov v hlevu, kot jih moramo ob srednjih krmnih letinah dobro prekrmiti.

Na konjerejo smo po vojni v krajih, kjer ni stala več ali manj v ospredju, čisto pozabili. Kmet, ki ima dane pogoje za njo, naj se je zopet opri. Velika škoda je bila, ker se je med nami radi slabe cene konjev, ki je veljala par let sem, konjereja tako zanemarjala. Ovčjereja naj se zopet poži, v kolikor je to mogoče, da bodo naše gospodinjice lahko spet pripravljale obleke iz domače volne. Dosti manj bo romalo denarja v trgovine za blago, ki je slabši od domačega.

Na naših poljih naj se v večjem številu pojavijo oljnate rastline. Napravimo poizkuse z rapsom in ripsom. Raps vsebuje veliko olja, ki je dobre kakovosti. Poleg tega zahteva manj dela kot sončnica. Pri oljnatih rastlinah ne pozabimo, da je odpadek, tropine, velike važnosti za našo svinje- in govedorejo. Lan in konoplja naj prideta do stare veljave, da bodo imele naše gospodinjice po zimi dela in družina domačega perila. Mak, tega koroška slovenska gospodinja menda ne mara več. Res zahteva od nje veliko nege in dolgočasnega pletja ali ob pravilni postrežbi dobro poplača s pridelkom njen obilni trud. Saj se da mak nasejati tudi v vrste in tedaj gre pletje hitreje od rok. Pri takem delu se da uporabiti tudi ročni okopalnik, ki ga za silo napravi vsak kovač. Stročnine izginjajo na našem polju. Ti, draga in dobra leča, ki si služila nekoč našemu kmetu za večerjo, kje si? Kje te še puste živeti? Gotovo že marsikod ne več, četudi bi bile zate ugodne razmere. Rada te je imela gosposka na mizi, sedaj pa te niti kmet ne mara več. Bob menda Labudčani še vedno čislajo za zajuterk. Pri nas pa ga ponekod ne marajo niti za močnato krmilo prašičem in teletom. Fižol! tečna jed je in mi ga radi jemo, tako smo brali nekoč v ljudski šoli. Danes menda ni več tečen in gospodinjice se ga branijo, menda ker porabi pri kuhanju preveč drv in se predolgo ne skuha. In grah! Zakaj ta izginja z naših njiv? Večina stročnic se zadovolji s peščeno zemljo, ki prevladuje v Podjuni in tudi po Rožu. Naše polje kriči po kolobarjenju, hoče menjave rastlin, ker ob menjavi rastline boljše uspevajo. V tej zvezi bi imele stročnice svoj veliki pomen. Saj je splošno znano, da žito za stročnicami dobro uspeva.

Mnogo greši naš gospodar, ker v svojem gospodarstvu marsikaj zanemara. Mnogi gospodarji gledajo sicer na svoje polje, hlev in živino pa prepuščajo ženskim rokam. Oglejmo si plemenska teleta pri nas, na njih ni videti ničesar drugega ko velik želodec. V letih bo že zrastle, se tolažimo. In vendar ravnamo nerazodno. V prvem letu ima tele še ono silo v sebi, da se hitro razvija in raste. Zato je prav, da mu v prvih mesecih privoščimo dosti mleka, četudi po šestih tednih polagoma preidemo na posneto mleko. Tudi ovsa jim prvo leto privoščimo v zadostni meri in še dobrega sena, kolikor ga morejo požreti. Tedaj bo tele rastle, da bo veselje, in izplačljivost bo večja ko pri stradanju. In krave molznice! Tudi te večinoma stradajo v naših hlevih. Ni čudno, če ne molzejo, ko jim pa pozimi polnimo želodce z rezanico, ki vsebuje komaj tretjino sena in dve tretjini slame. Krava se sicer nažre, a mleka ni, ker slama nima redilnih snovi, oziroma kar je ima, je večinoma neprebavljiva in pride v blatom nazaj v gnoj. Z manjšim trudom to lahko napravimo, če slamo takoj uporabimo za slamo. Slama jarega žita je boljša od one ozimnega in je bolj uporabljiva za krmljenje. Isto velja za prašičerejo. O tem pa prihodnjič.

Ozimne v nevarnosti. Pod letošnjo milo zimo in njenim deževjem trpijo ozimne in sadno drevje in bodo še bolj trpele, ko pritisne pozni mraz. Ob obilni vlagi so ozimne precej bujno pognale. Ob hudem sledečem mrazu se bodo korenine lahko potrgale, ker se bo zemlja dvignila, občutljivejša žita bodo pozebla. Če zapade sneg in povrhu še zmrazne, grozi nevarnost, da se bodo rastlinice za-

dušile v ogljikovi kislini, ki jo izdihavajo. Kaj se da napraviti proti grozeči nevarnosti? Ponekod na jugu v zgodnji pomladi žita obžanjejo. Tudi brana koristi, kjer so žita premočno pognala. Premočno vlago odvajamo z jarki. Posebno vidna je ponekod škoda na mladi detelji, kjer si mnogi gospodarji pomagajo s podsetvijo takih rastlin, ki so črni detelji enako vredne. Rastlin, ki so občutljive proti mrazu, ne smemo prekmalu sejati. To so kuruza, fižol, buče, krompir, lucerna. Kajti verjetno je, da jih bo pozni mraz poškodoval. Zanje je maja meseca še zgodaj dovolj.

Letošnja zima in prezimovanje čebel. Splošno so za prezimovanje čebel tople zime manj ugodne kot mrzle. Letošnja zima pa zaradi tega ni preneugodna, ker so bili prehodi iz mraza v tople dni počasni. Čim manj čebele od novembra do začetka marca izletavajo, tem bolje zanje. Bati se je le, da ne bi pozno, ko bo po družinah že zalega, pritisnil hud mraz in zalego uničil. Takrat bo pravočasna in zelo topla odeja trikrat važna in nanjo čebelarje že sedaj opozarjamo.

Celovski trg minulega tedna. Krave 80—90, krave za klanje, prašiči 1.50—1.60, plemenski 1.80 do 2.10, pšenica (100 kg) 38—40, rž 28—29, ječmen 24—26, oves 24—25, ajda 24—26, kuruza 24—28, sladko seno 10—12, kislo 8—9, slama 5—6, grah in leča 80—100, fižol 35—50, krompir 15—17, zelje 40—50, goveja mast 4.00—4.50, sirovo maslo 3.40—4.50, slanina surova 2.00—2.20, prekajena 3.20—5.20, svinjska mast 2.80—3.20, jajca 12—13, kokoši 2.00—3.00, mehka drva 3.00—4.00, trda 4.00—5.00 šil. za kv. meter.

ZANIMIVOSTI

Sprejeli smo: V številu 1. Vašega cenj. lista ste prinesli pod naslovom „Kruh iz faraonskih časov“ pod rubriko „Zanimivosti“ notico, katero je treba popraviti. Varuh egiptovskega oddelka britskega muzeja v Londonu, Wallis Budge, je vsadil na stotine pšeničnih zrn v grobov egiptovskih mumij. Nad tisoč poizkusov je izvedel, vedno z negativnim uspehom. To je dokaz, da pšenično zrnje iz faraonskih časov ne kali več. Kjer pa se to navidezno zgodi, gre za zrnje, utihotapljeno v mumije. Štud. svet. dr. Val. Holzer, član dunajskega zavoda za egiptologijo.

Milijonske dediščine se brani. V Oklahomi, amerškem mestu, je umrl pred leti milijonar Baker. V oporoki je zapustil svoje premoženje oddaljenemu sorodniku zamorcu Yongu. Ker se srečni dedič ni zglasil sam, so ga začele oblasti iskati po vsej državi, listi so prinašali oklice nanj, ime srečnega milijonarja je šlo po vsej državi. A vse iskanje je bilo zaman. Nekega dne pa spozna meščan mesta Lincoln, kjer je Baker umrl, v potujočem zamorcu, ki je slučajno zašel v to mesto, srečnega dediča. Spoznajo ga še drugi. Pa glej! Zamorec se krčevito brani bogate dediščine, češ, on ni nikak sorodnik umrlega milijonarja. Čudno zamorčevo zadržanje so pojasnili sedaj časopisi, ki so odkrili, da je Young pred leti ustrelil vodjo neke protizamorske organizacije. Če svoje dejanje prizna, bi ga po zakonu sodnija obsodila na smrt. Oblast hoče nesrečnemu dediču zdaj s pričami dokazati njegovo sorodstvo z umrlim milijonarjem, nakar bo sprejel težke denarje, istočasno pa romal pred strogega sodnika.

Bombaž je najvažnejša tkaninska rastlina. Pridelujejo jo v Ameriki, Afriki in Aziji. Pri delu zapostujejo ponajveč domačine-črnce ali Kitajce, katerih najde na stotisoče zaposlitve na bombaževih farmah. Seve plačujejo gospodarji njihovo delo po smešni ceni. Sedaj pa se je po najnovejših poročilih posrečilo izumiti stroj, ki bo v eni uri opravil delo, za katero je bilo doslej potrebnih več sto delavcev. Stroj je naprodaj za nizko ceno in bo kmalu izpodrinil človeške roke. S tem postane v Ameriki dva milijona črncev brezposelnih, v Afriki pa bo več stotisoč domačinov-delavcev brez zaslužka.

Krona angleških vladarjev. Prihodnje leto baje šele bodo kronali novega angleškega kralja Edwarda. Krona, ki mu jo bodo posadili na glavo, je ena najdragocenejših in najlepših kraljevskih kron na svetu. Lani so jo o priliki petindvajsetletnega jubileja kralja Jurija prenovili. Kanada in Avstralija sta poslali najčistejše zlato, Indija je podarila dragocene smaragde in krvavordeče rubine, Afrika je prispevala kristalno-čiste diamante. Na kroni se nahaja nič manj ko 1500 diamantov, 7 veli-

kih rubinov, 11 smaragdov in 100 biserov. Krona tehta več kilogramov in je neprecenljive vrednosti, krasi pa tudi vladarja, ki nosi med posvetniki največ odgovornosti na svetu.

Spomini ob pogrebu angleškega kralja. V tork minulega tedna so pokopali angleškega kralja v preprosti krsti iz dobovine. Počitek je našel poleg svojega očeta in matere, ob njem počivajo še štirje bivši angleški kralji. O priliki pogreba so angleški listi prinašali spomine, da se je zadnje poti stare matere umrlega kralja udeležilo deset kraljev. Ko je umrl njegov oče, je bilo navzočih samo še osem, dočim se je ob njegovem pogrebu število navzočih vladarjev skrčilo že na šest. O priliki pogreba očeta umrlega kralja je divjal strahovit vihar, ki je v Angliji sicer redek. Svojemu gospodarju je sledil tedaj kraljev najljubši konjvranec, dočim je kralja Jurija spremlil do groba konj-belec.

Kneza so odtehtali v zlatu. Indijski knez Aga Khan je pred tednom praznoval petindvajsetletni vladarski jubilej. V njegovi domovini velja običaj, da odtehtajo kneza-jubilanta v srebru ali zlatu, ki se nato razdeli med uboge. Aga Khan je star 61 let in je močne rasti. Odtehtali so ga na njegovo željo v zlatu, katerega vrednost predstavlja okroglo milijon avstrijskih šilingov. Zlato so nato razdelili med reveže. Ker je bil knez dober prijatelj angleškega kralja Jurija, je odpovedal ostale svečanosti. Aga Khan je potomec turškega preroka Mohameda, hkrati je med najbogatejšimi ljudmi na svetu. Iz kneževine mu letno doteka okoli 20 milijonov avstrijskih šilingov. Živi običajno v Parizu ali Londonu ter se najraje posveča konjskim dirkam. Sam ima hlev, v katerem stojijo konji v skupni vrednosti 40 milijonov šilingov. Ob vsem ogromnem premoženju zasluži še ob konjskih dirkah prav lepe denarce. Sam se je izjavil, da se v njegovih rokah vse spremeni v zlato.

Bančni sluge v cilindrih. Na londonskih ulicah lahko vsak čas vidiš može, ki so sicer preprosto oblečeni, na glavah pa nosijo svetlo-črne visoke cilindre. Na začudenje ti razložijo, da so navadni bančni sluge in da obstoji njihova naloga v tem, da prenašajo večje ali manjše denarne svote iz banke v banko. Cilindri imajo čisto praktičen pomen: ljudstvo opozarjajo na svoje nosilce. S tem hočejo previdni bankirji doseči, da splošna pozornost, ki jo vzbujajo sluge v čudnih oblekah in črnih cilindrih, odvrta zločinske roke od njihovega denarja.

Palača s 1700 vratmi. To bo poslopje Zveze narodov v Ženevi. Generalno tajništvo samo bo zasedlo 400 sob, katere zapirajo vrata iz polirane jekla. Sobe in ostale prostore so opremile posamezne države. Glavna dvorana bo 40 metrov dolga in 40 m široka ter bo imela prostora za 200 ljudi. Za knjižnico je daroval milijonar Rockefeller 100.000 knjig. Poslopje ima 21 dvigal, 1000 telefonov, 250 km električne žice, 668 stranišč. Na tleh se nahaja linolej, 23.000 kv. metrov velik. Samo priprava za zračenje glavne dvorane je stala milijon frankov, seve spušča pozimi topel, polti hladen zrak v sobo.

Dve, tri za pust. Dober ribič. „No, dečko, koliko rib si že ujel?“ — „Če ujamem to, ki zdaj prijemlje in še dve, bom imel tri.“ — Pridni Janko. „Janko, kam je izginil štrukelj, ki je bil prej na tem krožniku?“ — „Dal sem ga lačnemu dečku, mamica.“ — „Priden si, Janko. Kdo pa je bil ta deček?“ — „Jaz, mamica.“ — Poceni plašč. „Koliko te je veljal tvoj novi plašč, Micka?“ — „Komaj tri solze.“ — Moderna kupčija. „Kakšna je bila danes kupčija, Jaka?“ — „Slaba, Tomaž. Izgubil sem pri trgovini 500 šilingov. K vsej nesreči je bilo vmes deset šilingov mojih.“ — Prazna tožba. „Kje sem imela glavo, ko sem vzela takega grobijana kot si ti?“ — „Na moji rami, draga ženka.“

Izobraževalno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi priredi

v nedeljo 9. februarja ob 3. uri pop. pri Knaberlu v Velinji vasi pri Bilčovsu lepo igro

„Črno ženo“.

Sodelujejo kotmirški pevci. Vabi Odbor.